

Annotation

Novak I.

Effective investment of economy of Ukraine through the stock market instruments

The article analyzes macroeconomic development indicators of the country that pointed out problems and identified the need for finding ways to improve the investment policy. During the research methods of analysis, synthesis, generalization, systematization and visualization were used.

It is determined that an economic collapse in 2014-2015 adversely affected the main macroeconomic development indicators of the country and there was a reduction relative to 2012: GDP by more than 20%; investments in fixed assets by 17.7%; output of industrial production by 9.4%; export – by 9.8%; import of goods and services by 28% respectively. Wages (by 9.5%) and deposits in banks (by 26.6%) decreased, national debt increased (by 32%) and gold foreign exchange reserves were reduced (by 40%).

It is noted that lack of funds of national investors hinders the realization of planned socio-economic measures that is why to stabilize the economy it is necessary to carry out activities aimed at enhancing foreign investments.

It is studied that the volume of direct foreign investments increased to 2013, in 2014 it decreased by 26.6%. Decreasing was due to funds from economically stable countries which is a signal of deteriorating investment climate in the country. At the same time, increasing investments from offshore countries indicates that this is money of national investors who somehow avoid the Ukrainian legislation.

It is found that in 2014 the volume of attracted foreign investments through stock market instruments was lower than the indicator of raised long-term loans. The positive dynamics of investment through the purchase of long-term securities was observed only in 2012-2013; in 2014 there was a sharp decline in investments into financial instruments by 44% in respect to the level of 2012. By geographic structure the largest amount of capital in 2014 was received from Cyprus, the annual balance of the country was 30.21 billion UAH. Consequently, in the national stock market the bulk of investments are from non-residents of Cyprus.

Given the situation in the stock market we offer to develop multifaceted program to stimulate intensification of investment activity aimed at the development of the stock market; establishment and operation of investment and loan system which will be aimed at mobilizing available financial resources of the population, business structures of regions and outside investors.

Key words: macroeconomic indicators, investment, donor countries, the stock market instruments.

УДК 637.134 (477.46)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В.В. Бондарець, аспірант

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

У статті розглянуто молокопереробний підкомплекс Черкаської області; досліджено стан виробництва та переробки молока в області, проаналізовано роботу та вимоги до якості молока сировини на найбільших молокопереробних підприємствах області; представлено структуру реалізованого молока за якістю сортового складу молока, прийнятого на молокопереробні підприємства; висвітлено вимоги Європейського Союзу до якості молока та досліджено показники якості заготовленого молока переробними підприємствами Черкаської області; розроблено основні напрями ефективного функціонування молокопродуктового підкомплексу Черкаської області.

Ключові слова: конкурентоспроможність, обсяг виробництва, молокопереробні підприємства, якість реалізованого молока, молокопродуктовий підкомплекс.

Постановка проблеми. Розвиток підприємницьких структур, діяльність яких пов'язана з виробництвом і переробкою молока в агропромисловому комплексі, значною мірою залежить від багатьох чинників, які проявляються в залежності від певної кон'юктури ринку. Для розвитку молокопродуктового підкомплексу необхідною є розробка і впровадження дійових економічних заходів, які б дозволили ефективно функціонувати на ринку підприємствам молокопродуктового підкомплексу для виробництва та реалізації ними високоякісної молокопродукції. Саме тому аналіз економічного стану молокопродуктового підкомплексу регіонів є актуальним та перспективним напрямом досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняна наукова парадигма функціонування підприємницьких структур у сфері агробізнесу та формування їх конкурентоспроможності отримала розвиток під впливом фундаментальних і прикладних досліджень А. Андрійчука, Ю. Губені, В. Зіновчука, Т. Зінчук, В. Іванюти, П. Канінського, М. Маліка, В. Мессель-Веселяка, О. Могильного, О. Онищенко, Г. Підлесецького, П. Саблука, Д. Семенди, О. Школьного, О. Шпикуляка та ін.

Питання розвитку та основних елементів забезпечення конкурентних переваг молокопереробної галузі представлені у працях В. Клочан, Н. Костаневич, Н. Карачиної, Н. Шандрової, О. Моргун, О. Мороз, О. Швець, С. Скуртола, С. Теслюка, Т. Халімон, Ю. Радіонова, Я. Галак та інших вчених.

Незважаючи на активізацію наукових пошуків в напрямку обґрунтування економічних механізмів ефективного функціонування сфер виробництва і переробки молока та вирішення проблеми продовольчої безпеки, поза полем наукових досліджень ще залишається комплекс питань щодо формування і раціонального використання всіх складових елементів і чинників підвищення конкурентоспроможності молокопродуктового підкомплексу та його сегментів.

Методика дослідження. Для наукового вирішення поставлених у статті завдань використано загальнонаукові методи наукового пізнання та дослідження економічних явищ. Теоретико-методологічною основою дослідження є праці вітчизняних та закордонних науковців і практиків. У статті використано такі методи дослідження : абстрактно-логічний та економіко-статистичний, зокрема монографічний, порівняння, табличний та графічний.

Результати досліджень. Ефективне функціонування вітчизняного ринку молока і продуктів його переробки, адекватне відображення інтересів учасників технологічного ланцюга підприємств молокопродуктового підкомплексу та забезпечення їх конкурентоспроможності може бути забезпечене інтеграцією всіх сфер діяльності відповідного продуктового підкомплексу, створенням об'єднань з виробництва молока і молокопродуктів, до складу яких увійдуть підприємства аграрного сектору та представники переробної промисловості і регіону (рис. 1).

Досвід країн з високорозвиненою економікою АПК показує, що чим чисельніші та складніші зв'язки між партнерами з виробництва готового до споживання продукту, тим необхіднішою стає потреба в об'єднанні суб'єктів аграрно-промислового виробництва відповідного продуктового підкомплексу в єдине ціле.

Рис. 1. Схема молокопереробного підкомплексу Черкаської області, [1]

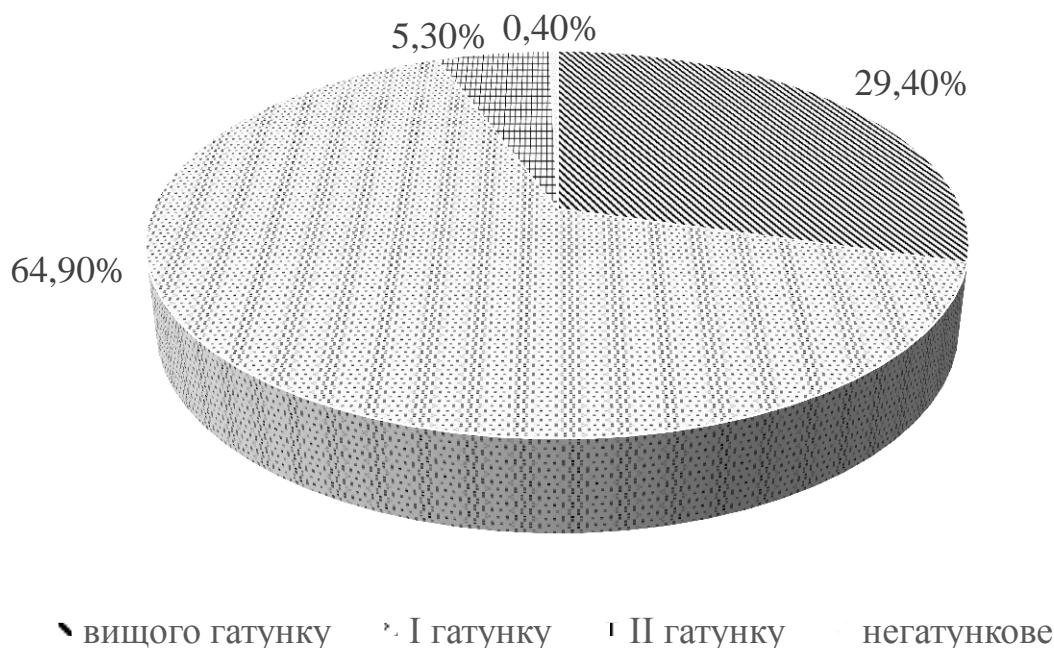
Це зумовлюється необхідністю досягнення стабільності та ритмічності постачання сільськогосподарської сировини підприємствам переробної промисловості, розвитку спеціалізації та концентрації аграрно-промислового виробництва, що, в свою чергу, забезпечить підвищення продуктивності праці, повніше використання виробничих потужностей, а також економію матеріальних, фінансових та трудових ресурсів [2].

Важливе місце у підвищенні ефективності виробництва молока у сільськогосподарських підприємствах відводиться якості молока. Зазначимо, що різниця між закупівельними цінами на молоко класу «екстра» і першого гатунку залежить від пори року та молокопереробного підприємства. Враховуючи технологічний стан тваринницьких ферм більшості сільськогосподарських підприємств, реалізація молока можлива лише першого гатунку (рис. 2).

Для вирішення цієї проблеми необхідно створити умови для залучення інвестицій у переобладнання молочнотоварних ферм.

Аналіз роботи сфери переробки показав, що нині найбільшими молокопереробними підприємствами у Черкаській області є ВАТ «Ірклівський маслосирзавод» і ВАТ «Звенигородський сиркомбінат». На їх долю у 2013р. припадало 32 % і 39,5 % відповідно від загального обсягу переробленого в межах області молока.

Незважаючи на тенденції скорочення виробництва сировини заводи щорічно збільшують її заготівлю за рахунок закупівель у інших регіонах. Так, у 2013 р. частка ввезеного із-за меж області молока на ВАТ «Ірклівський маслосирзавод» була 85% від загальних заготівель, на ВАТ «Звенигородський сиркомбінат» – 95,5% .

Рис.2. Структура якості молока, реалізованого на переробні підприємства сільськогосподарськими підприємствами Черкаської області, 2013 р

З метою дослідження рівня якості молокосировини порівняємо вимоги заводів. Виявлено, що ВАТ «Звенигородський сиркомбінат» за основними параметрами, що визначають гатунок молока (бактеріальній забрудненості й кількості соматичних клітин) ставить нижчі вимоги ніж ВАТ «Іркліївський маслосирзавод». Аналіз структури заготівель молока у розрізі гатунків виявив незначні її коливання на ВАТ «Іркліївський маслосирзавод» (табл. 1).

1. Структура сортового складу молока, прийнятого на молокопереробні підприємства Черкаської області, %

Гатунки	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
ВАТ «Іркліївський маслосирзавод»					
Вищий	31,2	28,4	33,4	25,7	29,3
Перший	30,3	39,8	35,1	35,8	37,5
Другий	38,5	31,7	31,2	38,0	33,0
Несортоване	0,01	0,04	0,3	0,5	0,2
Разом	100	100	100	100	100
ВАТ «Звенигородський сиркомбінат»					
Вищий	43,6	61,4	64,5	87,2	91,8
Перший	40,9	29,7	27,5	10,1	6,2
Другий	4,1	4,6	4,0	1,7	1,0
Несортоване	4,3	4,3	4,0	1,0	1,0
Разом	100	100	100	100	100

В 2013 р. у ВАТ «Іркліївський маслосирзавод» частка вищого гатунку молока становила 29,3 %, другого – 33,0 %. Найбільшою була питома вага молока першого гатунку – 37,5 %. На ВАТ «Звенигородський сиркомбінат» сортова структура дещо змінюється. За останній рік понад 90 % прийнятого молока було визнано лабораторією вищим гатунком.

Досліджувані молокоперобні підприємства відрізняються високими вимогами до сировини. Інші заводи менш прискіпливо ставляться до якості молока, тому сортова структура в них має значно гірші показники.

Причини низької якості продукції на сировинному молочному ринку полягають у зосередженні значної частки її виробництва в приватному секторі. У 2013р. на досліджуваних молокопереробних підприємствах господарства населення забезпечили половину заготовленого молока.

У Франції, наприклад, молоко для переробки закупається від фермерських господарств з поголів'ям 50 корів і більше, в Польщі – при кількості 14 корів і більше. Ці господарства мають відповідні умови й дозвіл. Тому в Польщі гатунком «екстра-клас» прийнято 95,5 % сировини, а в Україні вищим гатунком – лише 4,8 %. Успіх у конкурентному середовищі Європейського ринку молочних продуктів можливий за умови впровадження у виробництво нових критеріїв оцінки якості молока, що передбачені державним стандартом на молоко ДСТУ 3661-97 (табл. 2) [3].

2. Вимоги Європейського Союзу до якості молока

Показник якості одиниці виміру	Норма для класів		
	другий	перший	екстра
Активна кислотність, од. рН	6,6-6,8	6,6-6,8	6,6-6,8
Бактеріальне обсіменіння, тис см ³ .	≤ 1000	≤ 400	≤ 30
Кількість соматичних клітин, тис см ³ .	≤1000	≤ 500	≤ 300

Відомо, що переробні підприємства, оснащені високотехнологічним обладнанням, не можуть використовувати будь-яку сировину і при цьому виробляти якісну продукцію. Загалом в області суттєвих змін у бік підвищення якості молока, яке здають на переробку, за останні два роки не відбулося, що призводить до додаткових втрат продукції (табл. 3).

Крім питань якості та безпеки, проблемним залишається створення розвиненої сертифікованої мережі для збирання молока. Хоча окремі молокопереробні підприємства створюють мережі для збору молока з приймальними пунктами, оснащеними сучасним холодильним і лабораторним обладнанням та ін. Практично усі молокопереробні підприємства для сировини, яка надходить від господарств населення, застосовують додаткову пастеризацію, щоб вона відповідало всім необхідним нормам безпеки. Проте поки такий підхід не має масового характеру, і проблема з якістю сировини, яка потрапляє на підприємства, залишається в цілому невирішеною.

3. Показники якості заготовленого молока переробними підприємствами Черкаської області

Показник	2011 р., до підсумку, %	2012 р., до підсумку, %
Розподіл за кислотністю (Т°):		
17°	2,9	1,5
18°	81,2	80,0
19°	8,6	8,4
20°	6,5	8,6
21°	1,1	1,5
Розподіл за механічною засміченістю:		
1 гр	74,1	73,1
2 гр	24,3	25,4
3 гр	1,6	1,5
Розподіл за бактеріальною забрудненістю:		
1 кл.	60,2	58,6
2 кл.	36,9	36,6
3 кл.	2,9	4,8

Висновки. Отже, ефективне функціонування молокопродуктового підкомплексу Черкаської області залежить від загального стану економіки як цілісної системи, розвиток якої забезпечується державними заходами, та внутрішніми чинниками формування їх конкурентоспроможності. Функціонування молокопереробних підприємств у ринкових умовах об'єктивно потребує стратегічної орієнтації та перспектив адаптації до постійних змін як у внутрішньому, так й у зовнішньому конкурентному середовищі, здобутті переваг у виробництві якісних, доступних за ціною товарів.

Література

1. Нестерчук Ю.О. Ресурсний потенціал підприємств продуктивних підкомплексів АПК [Текст] : монографія / Ю. О. Нестерчук, Н. В. Бутко. - Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2013. – 215 с.
2. Шубравська О. В. Розвиток ринку молока і молочної продукції: світові тенденції і вітчизняні перспективи / О. В. Шубравська // Економіка і прогнозування. – 2008. – №2. – С. 81-88.
3. Радько В. І. Тенденції розвитку виробництва молока в Україні / В. І. Радько // Економіка АПК. – 2010. – № 11. – С. 24 -28.

References

1. Nesterchuk Y.O. Butko N.V. (2013) *Resource potential of the grocery subcomplex AIC [Text]: monograph.* - Cherkasy, 2013. 215 p. (in Ukrainian).
2. Shubravska E.V. Market development of milk and dairy products: world trends and prospects of domestic. *Economics and forecasting.*, 2008. no 2., pp. 81-88. (in Ukrainian).
3. Radko V. Trends in milk production in Ukraine. *Economy AIC.*, 2010. no 11., pp. 24 -28. (in Ukrainian).

Одержано 09.11.2015

Анотация

Бондарец В.В.

Особенности функционирования молокопродуктового подкомплекса Черкасской области

В статье рассмотрено состояние производства и переработки молока в Черкасской области, структуру реализованного молока по качеству сортового состава молока, принятого на молокоперерабатывающие предприятия, освещены требования Европейского Союза к качеству молока, показатели качества заготовленного молока перерабатывающими предприятиями Черкасской области.

Определено, что сбалансированное развитие и эффективное функционирование отечественного рынка молока и продуктов его переработки, адекватное отражение интересов участников технологической цепочки предприятий молокопродуктов подкомплекса и обеспечение их конкурентоспособности может быть обеспечено интеграцией всех сфер деятельности соответствующего продуктового подкомплекса, созданием объединений (ассоциаций, кооперативов, крупнотоварных аграрно-промышленных формирований и т.д.) по производству молока и молокопродуктов, в состав которых войдут предприятия аграрного сектора и представители перерабатывающей промышленности и региона. Установлено, что место в повышении эффективности производства молока в сельскохозяйственных предприятиях Черкасской области отводится качеству молока. Разница между закупочными ценами на молоко класса «экстра» и первого сорта зависит от времени года и молокоперерабатывающего предприятия. Учитывая технологическое состояние животноводческих ферм большинства сельскохозяйственных предприятий, реализация молока возможна только первого сорта. Анализ работы сферы переработки показал, что в настоящее время крупнейшими молокоперерабатывающими предприятиями в Черкасской области является ОАО «Иркиевский маслосырзавод» и ОАО «Звенигородский сыркомбинат». Несмотря на тенденции сокращения производства сырья заводы ежегодно увеличивают ее заготовку за счет закупок в других регионах.

Причины низкого качества продукции на сырьевом молочном рынке заключаются в сосредоточении значительной части ее производства в частном секторе. В 2013г. на исследуемых молокоперерабатывающих предприятиях хозяйства населения обеспечили половину заготовленного молока.

Кроме вопросов качества и безопасности, проблемным остается создание развитой сертифицированной сети для сбора молока. Хотя отдельные молокоперерабатывающие предприятия создают сети для сбора молока с приемными пунктами, оснащенными современным холодильным и лабораторным оборудованием и др. Практически все молокоперерабатывающие предприятия для сырья, поступающего от хозяйств населения, применяют дополнительную пастеризацию, чтобы она соответствовало всем необходимым нормам безопасности. Однако пока такой подход не имеет массового характера, и проблема с качеством сырья, попадает на предприятия, остается в целом нерешенной.

Для развития молокопродуктового подкомплекса необходима разработка и внедрение действующих экономических мер, которые бы позволили эффективно функционировать на рынке предприятиям молокопродуктов подкомплекса для производства и реализации ими высококачественной молочной продукции.

Эффективное функционирование молокопродуктов подкомплекса Черкасской области зависит от общего состояния экономики как целостной системы, развитие которой обеспечивается государственными мерами, и внутренними факторами формирования их конкурентоспособности. Функционирование молокоперерабатывающих предприятий в рыночных условиях объективно требует стратегической ориентации и перспектив адаптации к постоянным изменениям как на внутреннем, так и во внешней конкурентной среде, получении преимуществ в производстве качественных, доступных по цене товаров.

Ключевые слова: конкурентоспособность, объем производства, молокоперерабатывающие предприятия, качество реализованного молока, молокопродуктов подкомплекса.

Annotation

Bondarets V.V.

Peculiarities of functioning dairy product subcomplex in Cherkasy region

The state of production and milk processing in Cherkasy region, structure of sold milk by

quality of varietal milk composition given to dairy plants are considered in the article, EU requirements for milk quality, quality indicators of preserved milk by processing enterprises of Cherkasy region are presented.

It was determined that sustainable development and efficient functioning of the domestic market of milk and its processing products, adequate reflection of participant interests in the technological chain of dairy subcomplex enterprises and ensuring their competitiveness can be ensured by the integration of all areas of activity of a certain grocery subcomplex, creating associations (cooperatives, agro-industrial organizations, etc.) for the production of dairy products which will include enterprises of the agricultural sector and representatives of processing industry and the region.

It was determined that milk quality plays an important role in improving efficiency of milk production in agricultural enterprises of Cherkasy region. The difference between purchase prices for milk Extra class and the first grade depends on the time of year and milk processing enterprises. Taking into consideration the technological state of livestock farms of most agricultural enterprises milk realization is possible only of the first grade. Analysis of the processing sphere has shown that currently the largest dairy processing enterprises in Cherkasy region is JSC "Irklievsky Creamery" and JSC "Zvenygorodka Cheese Factory". Despite the declining trends in raw material production plants annually increase its billet due to purchases in other regions.

Causes of low quality products in the raw dairy market consist are concentration of a substantial portion of the production in the private sector. In 2013, on the studied dairy processing enterprises farms have provided half the population of harvested milk.

In addition to issues of quality and security creating developed certified network for milk gathering remains problematic. Although some milk processing enterprises create a network for gathering milk from the receiving points equipped with modern refrigeration and laboratory equipment and others. Almost all milk processing enterprises for raw materials coming from private households use additional pasteurization, to conform to the required safety standards. However, while this approach does not have a mass character and the problem with the quality of raw materials is for enterprises as a whole it remains unsolved.

For the development of the dairy grocery subcomplex development and implementation of existing economic measures are needed that would allow dairy subcomplex enterprises to function effectively in the market for production and sale of high-quality dairy products.

Effective functioning of the dairy subcomplex in Cherkasy region depends on the general state of the economy as a whole system development of which is provided by government measures and internal factors forming their competitiveness. Functioning dairy processing enterprises in market conditions objectively requires strategic focus and adaptation prospects to constant changes for both domestic and foreign competitive environment, getting advantages in the production of high-quality, affordable products.

Key words: competitive ability, production volume, milk processing enterprises, quality of sold milk, milk product subcomplex.

УДК 657.6

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРУКТУРИ БАЛАНСУ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ У КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

**О.О. Дорошенко, кандидат економічних наук
Національний університет водного господарства та
природокористування**

Стаття присвячена особливостям трансформації балансу бюджетних установ в умовах модернізації системи бухгалтерського обліку і звітності в державному секторі України. Автором розглянуто ключові відмінності у складі активів, капіталу та зобов'язань бюджетних установ, визначених Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Ключові слова: баланс, звітність, актив, пасив, капітал, зобов'язання.